

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 stycznia 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603, z późn. zm.) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2018, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 21 października i 4 listopada 2018 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności dla potrzeb rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (Dz. U. 2018, poz. 227).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy "Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna" w sekcji "Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne".

1) Do **administracji państwowej** zalicza się:

- a) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
  - instytucje naczelne i centralne (np. kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne);
  - terenowe organy administracji rządowej niezespołonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe) oraz od 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych;

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT

General notes

1. The gmina is on 1st January 1999 (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24th July VII 1998, with later amendments) introduced a new three level division territorial state, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organisation and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and occupational characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for the year 2018, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions of 21st October and 4th November 2018.

The grouping of councillors of organs of local self-government entities by groups of professions is made on the basis of the Classification of Occupations and Specialities for needs of labour market introduced by a regulation of the Minister of Economy and Labour of 7th August 2018 (Journal of Laws 227, item 1145).

4. Presented information concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev.2, in the group "Public administration and economic and social policy" in section "Public administration and defence; compulsory social security".

1) **State administration** comprises:

- a) principle and central organs of administration including employees of foreign institutions;
  - principle and central institutions (e.g. the chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices);
  - territorial organs of non-combined government administration (e.g. fiscal chambers and offices, customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional accounting chambers) and until 2010 auxiliary units of budgetary units;

- b) terenowe organy administracji rządowej ze-
spolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki po-
mocniczej działalności usługowej (np. inspek-
toraty: inspekcji handlowej, nadzoru budow-
lanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony
środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz
urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
- c) niektóre agencje państwowe (np. Agencję
Rezerw Materiałowych, Polską Agencję
Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r.
Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rol-
nictwa) oraz jednostki pomocnicze admini-
stracji państwowej wraz z oddziałami regio-
nalnymi.
- 2) Do **administracji samorządu terytorialnego**
zalicza się:
- a) gminy i miasta na prawach powiatu:
- urzędy gmin i jednostki pomocniczej
działalności usługowej (np. jednostki
usług komunalnych oraz od 2009 r. za-
rządy dróg);
  - urzędy miast na prawach powiatu i jed-
nostki pomocniczej działalności usłu-
gowej (np. ośrodki dokumentacji geo-
dezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r.
zarządy dróg);
- b) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jed-
nostki pomocniczej działalności usługowej
(np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- c) województwa, tj. urzędy marszałkowskie
i wojewódzkie samorządowe jednostki or-
ganizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy me-
lioracji i urzędzeń wodnych oraz od 2009 r.
zarządy dróg).
- 5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach**
w administracji państwowej nie uwzględniają wyn-
agrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagra-
nicznych.
- b) territorial organs of non-combined government
administration: voivodship offices, auxiliary
service entities (e.g. inspectorates of: trade in-
spection, construction supervision, veterinary,
pharmaceutical, environmental protection, plant
health and seed inspection as well as monu-
ments protection and education offices);
- c) some state agencies (e.g. the Material Re-
serves Agency, the Polish Agency for Enterprise
Development and since 2009 the Agency for
Restructuring and Modernisation of Agriculture)
and auxiliary units of state administration with
regional offices.
- 2) **Local self-government administration** com-
prises:
- a) gminas and cities with powiat status:
- gmina offices and auxiliary service enti-
ties (e.g. municipal service entities and
since 2009 roads authorities);
  - offices of cities with powiat status and
auxiliary service entities (e.g. geodetic
and cartographic documentation cen-
tres and since 2009 roads authorities);
- b) powiats, i.e. powiats' starosta offices and aux-
iliary service entities (e.g. employment offices,
public road boards);
- c) voivodships, i.e. marshals' offices and voivod-
ship self-government organisational entities
(e.g. employment offices, drainage and water
facility boards and since 2009 roads authorities).
- 5. Data concerning average wages and salaries**
in the state administration do not include wages and
salaries of persons employed in entities abroad.

Tabl. 1 /34/. **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**
 Stan w dniu 31 grudnia
 ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powiaty	18	18	18	18	Powiats
Miasta na prawach powiatu	3	3	3	3	Cities with powiat status
Gminy	114	114	114	114	Gminas
miejskie	11	11	11	11	urban
wiejskie	51	49	48	48	rural
miejsko-wiejskie	52	54	55	55	urban-rural
Miasta	63	65	66	66	Towns
Miejscowości wiejskie	3086	3018	3013	3015	Rural Localities
Sołectwa	1680	1722	1726	1730	Village administrator's offices

Tabl. 2 /35/. **GMINY W 2018 R.**
 Stan w dniu 31 grudnia
 GMINAS IN 2018
 As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni ^a Area ^a							300,0 km ² i więcej and more
		5,0– –19,9	20,0– –49,9	50,0– –99,9	100,0– –149,9	150,0– –199,9	200,0– –249,9	250,0– –299,9	
OGÓŁEM . . . . . TOTAL	114	1	9	7	26	16	22	12	21
Poniżej 2500 . . . . . Below	2	–	–	–	–	2	–	–	–
2500–4999	35	–	2	5	16	6	3	2	1
5000–7499	26	–	–	1	6	6	8	2	3
7500–9999	15	–	–	–	1	1	4	4	5
10000–14999	12	1	1	–	2	–	3	–	5
15000–19999	8	–	1	–	–	1	2	1	3
20000–39999	9	–	2	–	1	–	1	2	3
40000–99999	5	–	3	–	–	–	1	1	–
100000–199999	1	–	–	1	–	–	–	–	–
200000 i więcej . . . . . and more	1	–	–	–	–	–	–	–	1

a W tym 3 gminy mające status miasta na prawach powiatu, które podano w tabl. 3 na str. 78.

a Including 3 gminas that are also cites with powiat status which are given in the table 3 on page 78.

Tabl. 3 /36/.

POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2018

As of 31st December

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area						2000,0 km ² i więcej and more
		50,0– –99,9	100,0– –299,9	300,0– –499,9	500,0– –999,9	1000,0– –1499,9	1500,0– –1999,9	
OGÓŁEM . . . . . TOTAL	21	1	1	1	4	8	6	–
Poniżej 50000 . . . . . Below	7	–	1	–	2	4	–	–
50000–74999	6	–	–	–	–	4	2	–
75000–99999	5	–	–	–	2	–	3	–
100000–149999	2	1	–	–	–	–	1	–
150000–199999	–	–	–	–	–	–	–	–
200000 i więcej . . . . . and more	1	–	–	1	–	–	–	–

Tabl. 4 /37/.

RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2018

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	

OGÓŁEM TOTAL

OGÓŁEM	1787	77	323	30	TOTAL
W tym kobiety	697	28	82	8	Of which women

WEDŁUG WIEKU BY AGE

18–29 lat	77	5	6	–	18–29 years
30–39	359	12	33	6	30–39
40–49	525	20	69	5	40–49
50–59	424	12	114	5	50–59
60 lat i więcej	402	28	101	14	60 and more

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status.

Tabl. 4 /37/.

RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R. (dok.)

Stan w dniu 31 grudnia

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2018 (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL					
Wyższe	861	68	252	27	Tertiary
Policealne i średnie	645	8	64	2	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	245	1	7	1	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	36	–	–	–	Lower secondary and primary
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b BY OCCUPATIONAL GROUPS^b					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	178	14	150	22	Managers
Specjaliści	501	50	87	6	Professionals
Technicy i inny średni personel	227	7	22	–	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	–	3	21	1	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy	216	1	14	–	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	225	–	17	1	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	64	–	1	–	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	67	–	2	–	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy wykonujący prace proste	67	–	1	–	Elementary occupations
Sily zbrojne	40	1	3	–	Armed forces occupations

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 75; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

^a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. ^b See general notes, item 3 on page 75; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

Tabl. 5 /38/.

ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	przeciętne zatrudnienie average employment				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a w zł average monthly gross wages and salaries ^a in PLN				
OGÓŁEM	21028	19697	19338	19009	3706,20	4402,28	4841,08	5103,37	TOTAL
w tym:									of which:
Administracja państwowa	7463	6857	6660	6458	4128,31	4647,01	5151,29	5375,35	State administration
Administracja samorządu terytorialnego . . .	13526	12801	12640	12512	3464,75	4265,00	4671,09	4957,38	Local self-government administration
w tym:									of which:
gminy i miasta na prawach powiatu . . .	9232	8531	8357	8347	3354,21	4226,94	4643,23	4838,84	gminas and cities with powiat status
powiaty	2963	2883	2882	2840	3264,92	3920,07	4300,42	4555,33	powiats
województwo	1331	1387	1401	1325	4678,84	5216,07	5599,82	5935,96	voivodship

a Patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 2 na str. 150.

a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 2 on page 150.